

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV SYD RAPPORT 2008:14

ARKEOLOGISK UTREDNING 2008

Östra Grevie

Förhistoriska boplatslämningar

Skåne, Östra Grevie socken, Östra Grevie 22:65 m.fl., RAÄ 71, Vellinge kommun

Dnr 421-2286-2007

Tyra Ericson

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Syd

Odlarevägen 5

226 60 Lund

Tel. 010-480 82 30

Fax 010-480 82 67

www.arkeologiuv.se

© 2008 Riksantikvarieämbetet

UV Syd Rapport 2008:14

ISSN 1104-7526

Kart- och ritmaterial Henrik Pihl

Layout Anita Espiong Bodén

Tryck/Utskrift UV Syd, Lund, 2008

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

Innehåll

Sammanfattning 5

Inledning 5

Utredningens förutsättningar 5

Syfte och metod 7

Resultat 8

Tolkning och åtgärdsförslag 8

Referenser 10

Administrativa uppgifter 10

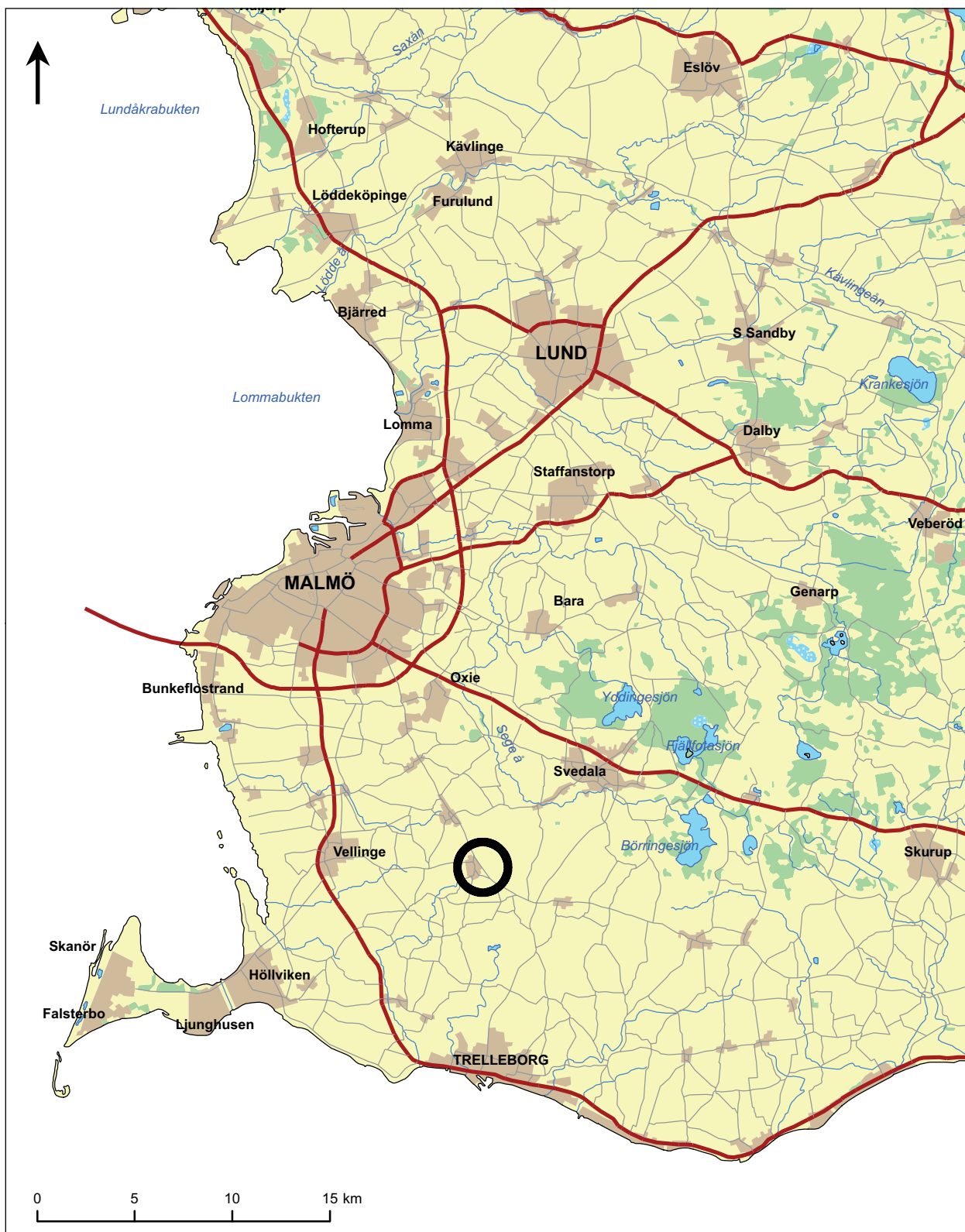

Fig. 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan, Skåne län, med platsen för utredningen markerad med en cirkel.
Skala 1:250 000

Östra Grevie

Tyra Ericson

Sammanfattning

En arkeologisk utredning har ägt rum inom Östra Grevie 22:65 m.fl., Östra Grevie socken, Vellinge kommun. Inom det 54 800 m² stora utredningsområdet grävdes provschakt med en sammanlagd yta av ca 1400 m². På höjdlägen i de centrala och östra delarna påträffades spridda boplatsslämningar av förhistorisk karaktär. Dessa har erhållit fornlämningsnummer 71 i Östra Grevie socken.

Inledning

Peter Uppström, Dan Becirov och Björn Romarsoff/AB Östra Grevie By har för avsikt att exploatera Östra Grevie 22:65 m.fl. för bostadsbebyggelse. Området ligger i en fornlämningsrik trakt och gränsar i nordväst till Östra Grevie historiska bytomt (RAÅ 51). På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne Län har Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Syd, utfört en arkeologisk utredning inom området.

Utredningen ägde rum i mars 2008 och bekostades av de tre ovan nämnda intressenterna. Ansvarig för utredning och rapport var Tyra Ericson.

Utredningens förutsättningar

Vid Östra Grevie möts Söderslätt och det inre backlandskapet. Utredningsområdet, som omfattar ca 54 800 m², är beläget norr och sydväst om en dödishåla/ torvmosse som idag är en sjö, i ett kuperat odlingslandskap. Undergrundens karaktär är växlande, från mer eller mindre lerig morän till mindre partier med grus. På delar av området har matjord förts på i samband med torv- och grustäkt och vägbyggnation. Vid en övergripande arkeologisk utredning steg 1, vilken omfattade sammanställning och analys av kartmaterial, övergripande arkivaliska uppgifter och fornlämningsmiljön samt fältrekognoseringar, rekommenderades det nu aktuella området för vidare antikvariska åtgärder (Söderberg 1997).

Enligt uppgift har jättehorn, kronhorn och renhorn påträffats norr om den dödishåla som förekommer inom det aktuella detaljplaneområdet (Frostin 1982). Fornlämningsregistret tar upp ytterligare en fyndplats cirka 350 sydost därom, ett horn som påträffa-

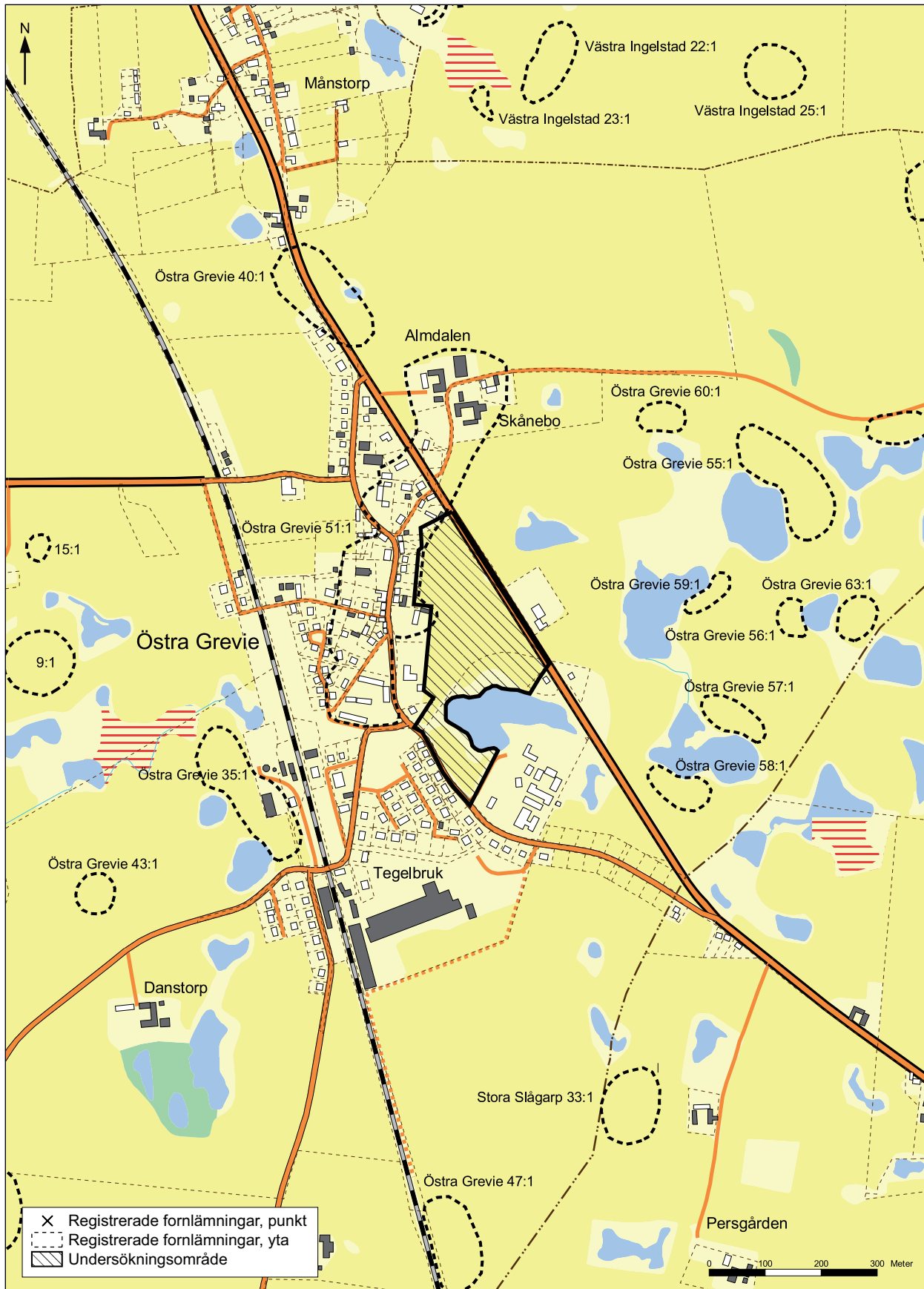

Fig. 2. Utdrag ur Fastighetskartan med utredningsområde och fasta fönlämningar markerade, skala 1:10 000.

des vid utbyggnaden av väg 101 år 1938 (RAÄ 38). Det är oklart om dessa fynd egentligen är ett och samma, men de tyder på en naturhistoriskt intressant miljö avseende äldsta stenålder. I området öster om väg 101 har en mängd boplatser registrerats (RAÄ 55–63 samt 66). Fyndmaterialen har i huvudsak bestått av bearbetad flinta, i något fall med tydlig neolitisk datering, men boplatserna har generellt hänförs till dateringsspannet stenålder – järnålder. På folkhögskolans tomt söder om dödishålan har ett skifferbryne påträffats (RAÄ 4). Fornlämningarna är likartade för zonen väster om orten, med boplatser av allmän förhistorisk härledning (RAÄ 9, 13, 14, 15, 35, 40 och 43), respektive fyndplatser för bearbetad flinta (RAÄ 8, 11 och 17). En vikingatida fingerguldring har påträffats direkt intill bytomten, på dess västra toftmark (RAÄ 48). Flintyxor och en flintdolk har påträffats i samband med ler- och torvtäckter (Karsten 1994).

År 1910 ska en undersökning vid Stockholmmsgården öster om byn ha resulterat i en boplatz från sen romersk järnålder (Frostin 1982). År 1975 genomfördes en arkeologisk undersökning av en boplatz väster om byn (RAÄ 3, Nagmér 1975). Lämningarna utgjordes av gropar och härdar, med fynd från trattbägarekultur, bronsålder och äldre järnålder. I samband med en förundersökning år 1987 inför breddningen av väg 585 påträffades ett fåtal boplatzlämningar med datering till förromersk järnålder (Wallin 1987).

Östra Greve by har haft en 1100-talskyrka och är tidigast omnämnd i skrift 1228. Förhöjda fosfathalter har uppmäts inom bytomten (RAÄ 51) och öster om denna, bl.a. inom den nordligaste delen av utredningsområdet.

Under den tidigare delen av 1900-talet gick Tegelbrukets decauvillebana – en smalspårig, enkelt anlagd järnväg – tvärs genom utredningsområdet, norr om sjön.

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att:

- ta reda på om det finns under mark dolda fornlämningar inom det område som detaljplanlagts, och som ligger utanför den historiska bytomten
- visa var eventuella fornlämningar ligger inom området
- om möjligt ge svar på förekommande fornlämningars karaktär, utbredning, datering och bevaringsförhållanden.

Utredningen ägde rum som en sökschaktsgrävning. Jorden banades av med grävmaskin i 1,8 m breda schakt, ned till matjordens nedre gräns. Sökschakten koncentrerades till dels området närmast bytomten, dels presumtiva mesolitiska lägen invid mossen och dels typiska boplatzlägen på höjddpartier. Områden med befintliga el- och teleledningar undantogs från schaktning. Det sydvästligaste partiet var svårt stört av flera diken samt nedgrävningar från ett ur bruk taget jordvärmesystem. Ett nytt jordvärmesystem finns utlagt i själva mossen.

Schakt- och rensfynd togs upp och bestämdes, men tillvaratogs ej. Schakt och anläggningar mättes in med GPS och dokumenterades i Riksantikvarieämbetets dokumentationssystem Intrasis.

Resultat

Sjutton schakt med en sammanlagd yta av ca 1400 m² grävdes. Flera av dem berörde området med förhöjda fosfathalter i norr. Detta parti var låglänt och låg i anslutning till byns gamla vanning. Här fanns fläckvis svämtorvsliknande lager med djurben och tegel. Närmast bytomten och längre upp på nordsluttningen påträffades gropar med djurben, glas, stenkol, slagg, tegel och rödgods av 1700-/1800-talstyp. Groparna var i de flesta fall ca 5 m stora och de tolkas som avfallsgropar, eventuellt igenfyllda mindre lertäkter. Där fanns också sju färgningar som kan vara stolphål eller stenlyft, men inga strukturer kunde urskiljas.

På ett mindre höjdläge i östra delen av området påträffades tre härdar och två stolphål/stenlyft av förhistorisk karaktär. Härdarna var 0,7–1,1 m stora med sotig fyllning och skörbränd sten. På ett mer markerat höjdläge i områdets centrala del fanns ytterligare en härd och två gropar, de senare var 1 respektive 2,5 m stora. Marken var här mycket hårt plöjd, vilket talar för dålig bevarandegrad för anläggningar.

Omedelbart norr och väster om dödishålan undersöktes torvlager, men inga spår av mänsklig aktivitet kunde avläsas i dem.

Tolkning och åtgärdsförslag

Lager och gropar i nordvästra delen av utredningsområdet tolkas som sentida avfallsreceptorer. Stolphål/stenlyft i anslutning till dessa är att betrakta som mycket osäkra. De påträffade härdarna är av förhistorisk karaktär, men saknar fynd. De gropar och stolphål/stenlyft som fanns i anslutning till härdarna var fyndtomma, och groparnas förhistoriska datering baseras på deras jämförelsevis lilla storlek samt på frånvaron av tegel och andra fynd. Omedelbart öster om det östra höjdläget går Landsvägen (väg 101) i sin nya sträckning från sent 1930-tal, och det är sannolikt att de påträffade anläggningarna utgör utkanten av en boplats som till större delen försvunnit i samband med vägbygget, eller med den grustäkt som enligt lokalbefolkningen funnits här.

Inga fortsatta antikvariska åtgärder bedöms vara nödvändiga.

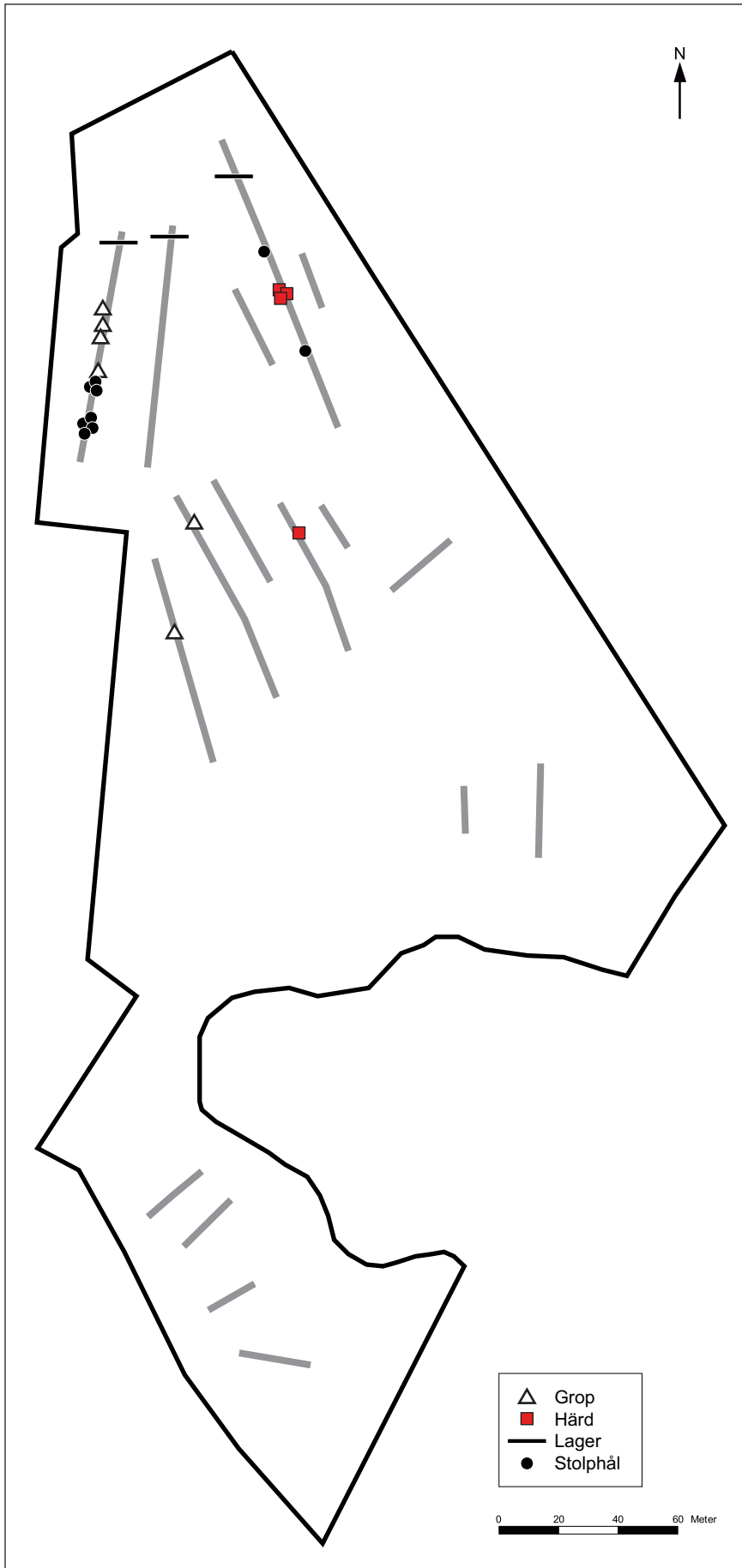

Fig. 3. Schaktplan, skala 1:2 000.

Referenser

- Frostin, E. 1982. *Byarna vid landsvägen: en krönika om Månstorps kommuns sju socknar*. Vellinge/Trelleborg.
- Karsten, P. 1994. *Att kasta yxan i sjön. En studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8o, No. 23. Stockholm/ Hörby.
- Nagmér, R. B. 1975. Fornlämning 3, nyupptäckta boplatslämningar. Östra Greve 41:1, Östra Greve socken, Skåne. Arkeologisk undersökning. *Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer rapport. Undersökningsverksamheten 1980:40*.
- Söderberg, B. 1997. Utbyggnadsområden i anslutning till byarna i Arrie, Västra Ingelstad och Östra Greve socknar, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk utredning etapp 1, 1997. *UV Syd Rapport 1997:19*. Lund.
- Wallin, L. 1987. Väg 585, fl 1 och 3. Östra Greve sn. Skåne. *Riksantikvarieämbetet rapport 1987*.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-2286-2007
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-32693-07,
2008-02-25
Projektnummer: 10298 (tidigare 1420662)
Undersökningstid: 11–13 maj 2008
Projektgrupp: Annika Knarrström (undersökningsplan), Tyra Ericson (fältarbete och rapport)
Underkonsulter: Sydschakt, Ramirent
Exploateringsyta: 54 800 m²
Undersökt yta: 1 400 m²
Läge: Ekonomiska kartan, blad 2C 0g SV
Koordinatsystem: Rikets 2,5 gon V
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x 6151,63
y 1331,35
Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: -
Dokumentationshandlingar som förvaras hos Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Syd, RAÄ, Lund: Digitalt dokumentationsmaterial för Intrasisprojekt S2007:043
Fynd: tillvaratogs ej

UV Syds rapportserie 2008

1. Västervång 2:25 m. fl. Trelleborg och Västra Tommarps snr. AU
Bengt Jacobsson
2. Ett härdområde i Påarp, Välluvs sn. AU
Sven Hellerström
3. Kyrkheddinge, Nordanå och Grevie-Beden. Kyrkheddinge, Burlöv, Görslöv och
Nevishögs snr. AU steg 1
Tyra Ericson
4. I utkanten av S:t Jörgens Hospital. Landskrona. FU
Bengt Jacobsson
5. Förhistoriska boplatzlämningar vid Dalabadet. Dalköpinge sn. FU och SU
Håkan Aspeborg
6. Vattenledning från Norje till Pukavik. Ysane sn. AU och FU
Håkan Aspeborg
7. Hunnerup. Lund. FU
Håkan Aspeborg
8. Strövelstorp 9:3 m. fl. Strövelstorps sn. AU
Thomas Andersson
9. Köpingsbro 8. St. Köpinge sn. AU
Tyra Ericson
10. Östra Ramlösa, framtida utbyggnadsområde. Helsingborgs stad och Välluvs sn. AU
Thomas Andersson
11. Maglarps 24:2 Maglarps sn. AU
Bengt Jacobsson
12. Utbyggnadsområde Vintrie. Bunkeflo sn. AU steg 2
Bengt Söderberg
13. Döserygg – område 11:2. Håslövs sn. FU
Magnus Andersson & Björn Nilsson
14. Östra Grevie, Östra Grevie sn. AU
Tyra Ericson